

Protokoll fört vid pleniföredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Närvarande

KS - MP - NF - TA - WV

Frånvarande

CG - MN

Justerat

Omedelbart

Ordförande

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Föredragande

Minister

Nina Fellman

Protokollförare

Jurist

Sophie Mecklin

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 5

Ansökan om jordförvärvstillstånd gällande ett
markområde om 2 678 m² av fastigheten Flygplats i
Jomala kommun.

ÅLR 2018/8592

236 Rk1a

Landskapsregeringen *avslår* sökandebolagets ansökan om
jordförvärvstillstånd gällande ett markområde om 2 678 m² av
fastigheten Flygplats RNr 871:1 i Jomala kommun.

Sökandebolaget uppmanas överlåta legorätten till markområdet av
fastigheten till någon som har rätt att äga densamma inom sex månader
från delfåendet av detta beslut. Sökandebolaget ska meddela
landskapsregeringen att överlåtelse skett. Om sökandebolaget inte
överlåter legorätten till markområdet inom utsatt tid kommer
landskapsregeringen i enlighet med 6 § jordförvärvslagen (1975:7) för
Åland att förordna om legorättens försäljning på offentlig auktion.

Bakgrund

Sökandebolaget ansöker om tillstånd att besitta ett markområde om 2 678
m² av fastigheten Flygplats RNr 871:1 i Sviby, Jomala (170-424-871-1).
Fastigheten är totalt 226,8 ha och ligger inom planerat område. Enligt
uppgift ur ansökan är markområdet bebyggt med flyghangar.

Till ansökan finns bifogat ett köpebrev ur vilket det framgår att
köpeobjektet är legorätten till ett 2 678 m² stort markområde från
fastigheten Flygplats RNr 871:1 jämte på detta område befintlig
hangarbyggnad och dess fasta anslutningar. Ur köpebrevet framgår
vidare att i samband med köpebrevets undertecknande transporteras
legoavtal av den 30 november 2005 med ändring av den 2 maj 2006 på
köparen. Legoavtalet löper ut den 31 december 2025.

Ur handlingarna i ärendet framgår att sökandebolaget har förvärvat
hangaren som uppställningsplats/garage för sina egna helikoptrar, med

vilka de bedriver bland annat ambulans trafik i Finland. Sökandebolaget opererar från tre orter i Finland med sina ambulanshelikoptrar enligt långsiktigt löpande avtal med sjukvårdsmyndigheter/kommunala förbund. Servicearbeten på de i trafik varande helikoptrarna är framöver möjliga att sköta från hangaren i Mariehamn. Den helikopter som använts för Mariehamnstrafiken står nu uppställd i hangaren i Sviby och kan användas för övrig trafik enligt koncernens behov. Ur handlingarna i ärendet framgår även att sökandebolaget har förvärvat hangaren som uppställningsplats för den helikopter som tjänar som reservhelikopter vid servicearbeten på den ordinarie flygparken och även som uppställningsplats då de bedriver flygtrafik med egna helikoptrar på Åland. Hangaren används således inom företagets näringsverksamhet. I mån av lediga utrymmen kan även uthyrning av utrymmen till tredje person inom flygsektorn komma ifråga.

Sökandebolaget är registrerat den 26 november 1981 med Mariehamn som hemort. Enligt utdraget ur handelsregistret är bolagets verksamhetsområde bland annat att äga och besitta fastigheter, fartyg, flygplan och helikoptrar.

I bolaget finns en ordförande och sex ordinarie medlemmar. Ordförande och tre av de ordinarie medlemmarna har hembygdsrätt, medan tre av de ordinarie medlemmarna saknar hembygdsrätt och de är inte heller fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Kommunens utlåtande

Jomala kommun beslöt den 12 november 2018 att det inte finns orsak att befara att förvärvet skulle kringgå syftet med jordförvärvslagstiftningen. Jomala kommun förordar därför ansökan med hänvisning till 13 § landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, under förutsättning att legorätten inte får användas för annat än i tillståndsansökan angivet ändamål utan landskapsregeringens medgivande.

Motivering

Enligt 6 § 2 mom. landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd kan tillstånd beviljas en juridisk person när följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Sökanden har oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland.
2. Markområdet är lämpligt för den verksamhet som sökanden bedriver.
3. Minst två tredjedelar av bolagsmännen eller styrelsemedlemmarna har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Eftersom sökandebolaget inte uppfyller kravet på att minst två tredjedelar av bolagsmännen eller styrelsemedlemmarna har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka kan 6 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd inte läggas till grund för ett beviljande av tillstånd.

Enligt 13 § landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd kan juridiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap., efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av landskapsregeringen.

Landskapsregeringen konstaterar att jordförvärvstillstånd på senare tid har beviljats i enskilda fall fastän kravet om att minst två tredjedelar av styrelsemedlemmarna ska ha hembygdsrätt eller vara fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka inte har varit uppfyllt, men endast i de fall som sökandebolagens verksamheter har kunnat anses utgöra basservice för samhällsfunktioner (se beslut 11.12.2018, 867 Rk1a, ÅLR 2018/2631 och beslut 19.12.2018, 898 Rk1a, ÅLR 2018/8126). Den verksamhet som sökandebolaget avser bedriva på markområdet kan emellertid inte anses utgöra basservice för samhällsfunktioner i landskapet.

Landskapsregeringen har även tidigare i ett fåtal enskilda fall och med hänsyn till särskilda omständigheter beviljat jordförvärvstillstånd fastän kravet om att minst två tredjedelar av styrelsemedlemmarna ska ha hembygdsrätt eller vara fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka inte har varit uppfyllt och verksamheterna inte heller har kunnat anses utgöra basservice för samhällsfunktioner. I efterhand kan konstateras att dessa beslut utgjort enstaka avvikelser från landskapsregeringens praxis och det kan inte anses att någon förändring av praxis därmed skulle ha uppkommit. Dessa enstaka tidigare beslut kan inte heller anses vara förenliga med jordförvärvslagstiftningens syfte som enligt 1 § jordförvärvslagen (1975:7) för Åland är att behålla jordegendomen på Åland i den åländska befolkningens händer.

Det skulle få långtgående konsekvenser och urholka syftet med jordförvärvslagstiftningen om landskapsregeringen skulle frånga kravet om att minst två tredjedelar av styrelsemedlemmarna ska ha hembygdsrätt eller vara fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka. Att tillåta mindre andel lokal representation i bolagsstyrelser är inte förenligt med jordförvärvslagstiftningens syfte. Det bör poängteras att jordförvärvslagstiftningen utgör en av självstyrelsens mest centrala delar.

Det kan tilläggas att som nämndes ovan är syftet med jordförvärvslagstiftningen att behålla jordegendomen på Åland i den åländska befolkningens händer. De kriterier för beviljande av jordförvärvstillstånd som framgår ur 6 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd utgör i sig redan undantag från lagstiftningens huvudsakliga syfte.

Med beaktande av omständigheterna i fallet och jordförvärvslagstiftningens syfte finner landskapsregeringen inom ramen för sin prövningsrätt att det inte är ändamålsenligt att göra ytterligare avsteg från jordförvärvslagstiftningens syfte. Ansökan ska därför avslås.

Enligt 6 § 1 mom. jordförvärvslagen för Åland ska till ett avslag på ansökan om jordförvärvstillstånd fogas ett tillkännagivande om att egendomen ska överlätas till någon som har rätt att äga sagda egendom.

Tillämpade lagrum

6 § jordförvärvslagen (1975:7) för Åland

13 § landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd

6 § 2 mom. landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd